

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Gfv.VI.30.061/2023/9.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Farkas Antónia előadó bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Madarász Anna bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

A felperesek képviselője: Czingula Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd)

Az alperesek: I. rendű

II. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Jánossy Boglárka ügyvéd

A per tárgya: szerződéses jogviszonyból származó kötelmi per

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.125/2022/3. számú részközbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 13.G.40.284/2017/87. számú közbenső ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részközbenső ítéletet – a részközbenső ítéletnek tekintett elsőfokú közbenső ítéletre is kiterjedően – hatályon kívül helyezi és az árfolyamkockázati tájékoztató megfelelőségével kapcsolatban előterjesztett keresetet elutasítja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket, valamint 63.500. (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek 2005. október 21-én kelt kölcsönkérelmüket 2005. október 24-én terjesztették elő az alperes jogelődje, az Kereskedelmi Bank Rt.-nél. A II. rendű felperes ugyanezen a napon átvételi elismervényt írt alá, amely tartalmazta, hogy „a kölcsönre vonatkozó általános szerződési feltételeket tartalmazó lakossági hitelezés üzletszabályzat egy példányát átvette, tudomásul veszi, hogy amennyiben kölcsönszerződést köt, úgy az üzletszabályzatban foglalt feltételek a szerződés részévé válnak. Vállalja, hogy az általa kölcsönkérelemben megjelölt, illetve esetleg utóbb megjelölendő zálogkötelezettek, valamint

kezesek részére biztosítja az üzletszabályzatban foglalt feltételek megismerését, tudomásul veszi, hogy a tájékoztatás elmaradására az Bankkal szemben előnyök szerzése érdekében nem hivatkozhat. Nyilatkozik, hogy a teljes hiteldíjmutatóról szóló ügyféltájékoztató egy példányát átvette, az abban foglaltakat megismerte”.

[2] A felperesek mint adósok és az I. rendű alperes jogelődje, az Kereskedelmi Bank Zrt. között 2005. december 7-én jött létre kölcsönszerződés 22.018 svájci frank összegű, CHF devizanemben nyilvántartott kölcsön tekintetében, ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett. A szerződés 3.2. pontja szerint az adós a folyósított kölcsön összege után folyósítási jutalékot, a 3.7. pont alapján pedig kezelési költséget köteles fizetni. A szerződés 3.10. pontja kimondta, hogy az induló teljes hiteldíjmutató (a továbbiakban: THM) évi 6,73 %, a THM meghatározása a forintban teljesített fizetések alapján történik, a 2005. évi december hó 6-án érvényes, a hitelező által az adott devizanemre meghatározott és közzétett devizaárfolyamok figyelembevételével.

[3] A kölcsön két részből állt, a lakás-előtakarékossághoz kapcsolódó I. kölcsönrészből, amelynek banki ügyletazonosítója 60395632 és a hitelkiváltású célú, 60395759 ügyletazonosítójú II. kölcsönrészből. Az I. fejezet 4. pontja szerint a hitelező az adós részére 18.578 CHF kölcsönrész, de legfeljebb 2.700.000 forintnak megfelelő devizaösszeg folyósítását vállalta, míg a II. fejezet 7. pontja alapján az adós részére 3.440 CHF kölcsönrész, de legfeljebb 500.000 forintnak megfelelő devizaösszeg folyósítására kötelezte magát.

[4] A szerződés III. fejezete közös szabályokat tartalmazott az I. kölcsönrész és a II. kölcsönrész vonatkozásában. A III. fejezet 16. pontja tartalmazta a nyilatkozatot: a kölcsön kockázataival kapcsolatban, amely szerint „az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, hitelezők által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, és a devizahitel igénybevételével együtt járó és őt kizárólagosan terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít”.

[5] A felperes jogelődje az 2015. április 22-én elszámoló levelet küldött a felpereseknek a kamattal növelt követelés összegéről.

[6] Az I. rendű alperes a 2016. november 1-én engedményezési értesítővel és teljesítési utasítással tájékoztatta a felpereseket arról, hogy a II. rendű alperesre ruházta a felperesekkel szemben fennálló követelését. A követelés összegét 584.325 forint tőkében, 125.844 forint kamatban, valamint 689.505 forint tőkében és 144.105 forint kamatban határozta meg a két kölcsönrész tekintetében.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[7] A felperesek elsődleges keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a 2005. december 7-én létrejött kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés *b)* pontja és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. §-a és 209/A. § (2) bekezdése értelmében érvénytelen arra figyelemmel, hogy a bank nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, illetve érvénytelen a teljes hiteldíjmutatót rögzítő szerződéses feltétel. A szerződés hatályossá nyilvánítása mellett az alperesek

egyetemleges kötelezését az első kölcsönrész tekintetében 680.416 forint, a második kölcsönrész vonatkozásában 209.380 forint összegben kérték. További kereseti kérelmeik annak megállapítására irányultak, hogy a kölcsönszerződés kezelési költség és folyósítási jutalék alkalmazását lehetővé tevő I.3.7. és I.3.2. pontjai tisztességtelenek, e körben jogkövetkezményként az alperesek marasztalását is kérték a megfizetett összeg és járulékai visszatérítésére. Kérték annak megállapítását is, hogy a ténytanúsítványra vonatkozó III.11. pont tisztességtelen a régi Ptk. 209. §-a és a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján.

[8] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Az árfolyamkockázati tájékoztató vonatkozásában hivatkoztak arra, hogy a tájékoztatási kötelezettségüknek eleget tettek, amit álláspontjuk szerint egyrészt a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés 16. pontja, másrészt az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” megnevezésű tájékoztatás aláírása bizonyít.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az I. és a II. rendű felperes mint adós és az I. rendű alperesi jogelőd az Kereskedelmi Bank Zrt. között 2005. december 7. napján létrejött kölcsönszerződés, amely a 60395632 banki ügyletazonosítójú kölcsönrészt és a 60395759 banki ügyletazonosítójú kölcsönrészt foglalja magában, érvénytelen.

[10] Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban rögzítette, hogy a szerződéses rendelkezések értelmében a perbeli szerződés devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül, ugyanis a kölcsön folyósítása és a törlesztőrészek megfizetése forintban, míg nyilvántartása svájci frankban történt. A 93/13 EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdésére, a 2/2014. Polgári Jogegységi határozatban foglaltakra és az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) határozataira utalva (C-186/16., C-227/18., C-51/17. és C-26/13. számú ítéletek) kifejtette, hogy a perbeli esetben a hitelezési üzletszabályzatban foglalt tájékoztatás volt irányadó a felek közötti szerződésre, az azonban nem igazolt, hogy a „Devizahitelek kockázatáról” készült írásbeli ügyféltájékoztatót az alperes jogelődje a felperesekkel megismertette és az a szerződés részévé vált volna. Rámutatott arra, hogy az üzletszabályzat tartalmazott tájékoztatást a hiteldíjra, azonban az árfolyamkockázatra nézve nem.

[11] Indokolása szerint: arra figyelemmel, hogy a meghallgatott tanúk vallomása alapján nem volt egyértelmű, milyen tartalmú tájékoztatást kaptak a felperesek, az írásbeli tájékoztatás tartalmából indult ki. A szerződés és az üzletszabályzat alapján megállapította, hogy a kockázatteltérő nyilatkozatból az tűnik ki: az árfolyamváltozás valós lehetőség, ismertetésre került továbbá az árfolyamváltozás mechanizmusa és annak hatása a törlesztőrészletre. Megítélése szerint ugyanakkor a tájékoztatás nem mutatta be kellő érzékletességgel azt, milyen gazdasági következményekkel járhat a fogyasztóra nézve az árfolyamváltozás, nem tűnik ki az árfolyamváltozás iránya és mértéke és előre az sem állapítható meg, hogy a felső határ nélküli árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése értelmében – figyelemmel a régi Ptk. 239. § (2) bekezdésére – állapította meg a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[12] Az EUB C-621/17. számú ítéletében foglaltakra hivatkozással kifejtette, hogy a szerződés ugyan meghatározza a kezelési költség mértékét, azonban a nyújtott ellenszolgáltatás mibenlétét nem. Kiemelte, hogy a lakossági hitelezési üzletszabályzat 4.

pontja tartalmazta a hiteldíj meghatározását, a hiteldíj összetevőit, ezen túlmenően azonban sem a szerződés, sem az üzletszabályzat nem határozta meg, hogy a kezelési költség milyen szolgáltatást ellentételez, továbbá nem állapítható meg a szolgáltatás jellege sem. Megítélése szerint a beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség nem átlátható, mert nem tudható, miért kell fizetni; jelentős egyenlőtlenséget okoz a felek között azáltal, hogy a meg nem határozott szolgáltatásért járó ellenérték mértéke jelen esetben meghaladja az ügyleti kamat felét. Hangsúlyozta, hogy a hivatkozott EUB határozatból sem következik, hogy egyáltalán ne kellene meghatározni az ellenszolgáltatást, ezért az elsőfokú bíróság a perbeli rendelkezés tisztességtelenségét megállapította.

[13] A folyósítási jutalék vonatkozásában a kezelési költség tekintetében kifejtettekre utalt és megállapította, hogy a teljes hiteldíjmutató részét képező költségekre, a kezelési költségre és a folyósítási jutalékra vonatkozó rendelkezések tisztességtelenek és ennek következtében érvénytelenek, amely a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. A ténytanúsítvánnyal kapcsolatban is tett megállapításokat ítéletének indokolásában, de nem rögzítette annak sem a tisztességes, sem a tisztességtelen voltát.

[14] A másodfokú bíróság részközbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részközbenső ítéletnek tekintette és helybenhagyta.

[15] Indokolásában kifejtette, hogy a közbenső ítéletet részközbenső ítéletként bírálta felül, mivel az elsőfokú bíróság a határozatában is rögzített, önállóan elbírálható kereseti kérelmekből álló valódi tárgyi keresethalmazatot a jogalap tekintetében is csak részben bírálta el a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 213. § (2) bekezdésnek megfelelően. Rámutatott arra, hogy jogalapját tekintve az elsőfokú bíróság helyt adott az elsődleges keresetnek, majd a további, „másodlagosan” előterjesztett keresetekre is kitért ugyan a határozata indokolásában, azonban e körben nem döntött és ennek okát sem adta. Hangsúlyozta, hogy a másodlagosan előterjesztett keresetek vizsgálata és az azokról való döntés csak a látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén szükségtelen. Erre figyelemmel úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság csak a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányuló, jogkövetkezmény levonását is tartalmazó keresettel összefüggésben határozott az érvényesített jog fennállásáról a régi Pp. 213. § (3) bekezdésében foglaltak szerint, ezért a határozata részközbenső ítéletnek minősül. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásából a kezelési költségre, folyósítási jutalékra és a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatosan kifejtetteket.

[16] A másodfokú bíróság indokolása szerint megalapozatlanul hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben arra, hogy a 2005. december 7-én kötött szerződés esetében, az akkor irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében csak megtámadási jog illette meg a fogyasztókat a szerződések tisztességtelen kikötéseivel összefüggésben. Kifejtette: a 3/2011. számú PK vélemény 2. pontja rögzíti, hogy a 2006. március 1-je előtt, de 2004. május 1-je után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. Hivatkozott a 2. ponthoz fűzött indokolásban foglaltakra, amely szerint az EUB a C-240/98. sz. Océano Grupo ügyben kifejezetten utalt arra, hogy a nemzeti bíróságoknak „irányelvkonform” módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat. Arra a következtetésre jutott, hogy nemcsak a 2006. március 1-jétől, hanem már a 2004. május 1-je és 2006. február 28. között kötött fogyasztói szerződésekben is a semmisség a jogkövetkezménye az egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének. Erre tekintettel megítélése szerint helyesen vizsgálta az elsőfokú bíróság az elsődleges kereset vonatkozásában megjelölt érvénytelenségi okot.

[17] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokaival a perbeli kölcsönszerződés fogyasztói jellegét tekintve is. Rámutatott arra, hogy adott esetben a kölcsön célja nem a felperesek gazdasági tevékenységéből eredő (adóhivatal felé fennálló) tartozás rendezése volt, hanem – a II. rendű felperes által előadottak szerint – egy olyan tartozás rendezésére került sor, amely a szülei gazdasági tevékenységéből eredő adótartozás finanszírozására szolgált.

[18] Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatban szintén osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a felperesek nem kaptak megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázat tartalmáról. Utalt arra, hogy e körben az alperesek iratellenesen állították fellebbezésükben, hogy a devizahitelek kockázataira vonatkozó részletesebb tájékoztatást a felperesek megismerték, arra megítélése szerint a szerződés III.16. és IV.4. pontjában foglaltak alapján nem lehetett következtetni, egyéb okirat pedig annak átvételét nem támasztotta alá. Erre tekintettel úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság helyesen értékelte az alperesek terhére a bizonyítás sikertelenségét az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténte körében. Hangsúlyozta, hogy a perbeli tájékoztatásból nem következett, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, csak az, hogy a törlesztőrészlet „akár jelentős mértékben is” emelkedhet. Hivatkozott az EUB C-51/17. számú ítéletének 3. pontjában megfogalmazott világos és érthető megfogalmazás követelményére, amelyből eredően az információs hátrányban lévő fogyasztót olyan helyzetbe kellett volna hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az árfolyamkockázatot, pontos és érthető szempontok alapján értékelhesse a számára ebből eredő lehetséges gazdasági következményeket (C-26/13. és C-186/16. számú ítéletek). Utalt arra is, hogy az árfolyamkockázat valós tartalmáról (jellegéről és annak következményeiről) sem a kölcsönszerződés, sem az üzletszabályzat nem tartalmazott a fenti követelményeknek megfelelő világos és érthető tájékoztatást, mivel nem fejtette ki az árfolyamváltozás mibenlétét, abból nem derült ki egyértelműen és világosan, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire milyen hatással lehet a tőketartozásra is tekintettel, és ahhoz képest milyen arányban változhat a fizetési kötelezettség mértéke.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[19] A jogerős részközbenső ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan az árfolyamkockázati tájékoztatás vonatkozásában a kereset elutasítását, harmadlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték.

[20] Megsértett jogszabályhelyként a régi Pp. 213. §-át, 215. §-át, 253. §-át 206. § (1) bekezdését, a régi Ptk. 205. § (1)-(3) bekezdését, 209. § (1)-(2) bekezdését 209/A§-át, 236. § (1) bekezdését jelölték meg. Hivatkoztak arra is, hogy a jogerős közbenső ítélet sérti a BH+2013.12.507. számú eseti döntésben foglaltakat és ellentétes a 3/2011. PK. véleményben, 6/2013. PJE, 1/2016. PJE és 2/2014. PJE, valamint a Jpe.I.60.015/2021/15. számú határozatban foglaltakkal is.

[21] Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróságnak a kezelési költségre, folyósítási jutaléokra és a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedő érdemi döntést kellett volna hoznia, mert a felperesek elsődleges kereseti kérelme szerinti árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségére figyelemmel állapította meg az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét.

[22] Kifejtették, hogy a kölcsönszerződés megkötésekor hatályban lévő régi Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/A §-a alapján a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötésére nézve a fogyasztót megtámadási jog illette meg, amelyet 1 éven belül gyakorolhatott. Kiemelték,

hogy ezzel a lehetőséggel a felperesek nem éltek, ezért a perbeli igény érvényesítése határidőn túli, így jogalap nélküli. E körben utaltak a Kúria BH2019.11.300 számú eseti döntésre. Állították, hogy az igényérvényesítés kizártságára tekintettel a jogerős ítélet sérti a régi Pp. 206. § (1) bekezdését.

[23] Az árfolyamkockázati tájékoztató vonatkozásában kifejtették, hogy a kölcsönszerződés III.16. pontjában rögzített ún. Kockázatfeltáró Nyilatkozatban a felperesek elismerést tettek a korábbi tájékoztatásokra. Érvelésük szerint a kölcsönszerződésben rögzített kockázatfeltáró nyilatkozat kifejezetten tartalmazza, hogy a deviza alapú szerződésből eredően árfolyamkockázat áll fenn, amely kockázat reális, valamint az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészletek forintban kifejezett összege jelentős mértékben emelkedhet, amely bármilyen mértékű, akár korlátlan is lehet, és ezáltal a fizetési terhek jelentősen nőhetnek, amelyet az adós visel, azt a pénzügyintézet nem vállalja át.

[24] Hivatkoztak arra is, hogy a régi Hpt. nem önmagában a tájékoztatás átvételét, hanem annak tartalmi tudomásul vételét írta elő [rég Hpt. 203. § (6) bekezdés, régi Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pont].

[25] Fenntartották azt az évelésüket, amely szerint a felperesek az ügyféltájékoztatásban foglaltakat a szerződéskötést megelőzően megismerték, az ebben foglaltakat a szerződésben rögzített kockázatfeltáró nyilatkozattal együttesen kell megítélni. Emellett hivatkoztak két kúriai határozatra (Gfv.30.413/2021/7., Gfv.VI.30.081/2022/9.), amelyek szerint a felpereseknek adott árfolyamkockázati tájékoztatás – önállóan – a szerződéses kockázatfeltáró nyilatkozat (III.16.) tartalmának megítélésével is megfelelt a jogszabályi követelményeknek és a Kúria, továbbá az Európai Unió iránymutatásának. Hangsúlyozták, hogy erre tekintettel az árfolyamkockázati tájékoztatás nem minősülhet tisztességtelennek.

[26] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben részletesen kifejtették a kezelési költségre, folyósítási jutalék felszámíthatóságára vonatkozó álláspontjukat is.

[27] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a harmadlagos felülvizsgálati kérelemmel egyetértettek, a kellő idő kérdése tekintetében kérték a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, egyebekben a jogerős részítélet hatályában fenntartását kérték. Egyebek mellett hivatkoztak arra, hogy nem állt rendelkezésükre kellő idő az árfolyamkockázati tájékoztatás megismerésére. Utaltak arra is, hogy a Kúria joggyakorlata jól elhatároltan megkülönbözteti a jelentős és az aránytalan kockázatot. Állításuk szerint a jelentős kockázat a fogyasztó terhét nehezen viselhetővé, míg az aránytalan kockázat a tartozást visszafizethetlenné teszi.

[28] Előzetes döntéshozatali eljárást indítványoztak egyrészt az árfolyamkockázati tájékoztatás megismeréséhez szükséges, kellő idő értelmezése körében, másrészt a bizonyítási terhet a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés uniós joggal való összeegyeztethetősége kérdésében.

A Kúria döntése és jogi indokai

[29] A Kúria a jogerős részítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

[30] A Kúria elsőként a felperesek által – felülvizsgálati ellenkérelmükben – indítványozott előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét vizsgálta. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikk (2) bekezdése alapján előzetes döntéshozatali eljárást a jogvita eldöntéséhez szükséges uniós jogkérdés vonatkozásában lehet indítványozni. A kellő idő kérdését a felperesek az eljárás korábbi szakaszaiban nem

kifogásolták, ezért ezt a felülvizsgálati eljárásban sem lehetett vizsgálni, mivel a Kúriának a régi Pp. 272. § (2) bekezdését értelmező következetes gyakorlata szerint a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH1995.163., BH2001.172., Gfv.Vi.30.255./2021/4.). A bizonyítási terhet a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés pedig a perben ténytanúsítványnak nevezett szerződési feltétel, amely az alább kifejtettek szerint nem volt, nem is lehetett tárgya a felülvizsgálati eljárásnak. Az indítványozott kérdések tárgya kívül esik ennek a felülvizsgálati eljárásnak a keretein, ezért a Kúria a felperesek előzetes döntéshozatali indítványát a régi Pp. 155/A. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[31] Nem volt érdemben vizsgálható a kezelési költségre, folyósítási jutalékra és a ténytanúsítványra vonatkozó felülvizsgálati kérelem, mivel az elsőfokú bíróság közbenső ítélete ezekre nem terjedt ki. A felperesek valódi tárgyi keresethalmazatként terjesztették elő kérelmeiket. Az elsőfokú közbenső ítélet rendelkező része tárgyilag csak az elsődlegesnek nevezett, a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányuló petitumnak feleltethető meg. Az elsőfokú közbenső ítélet indokolása tartalmaz ugyan megállapításokat a másodlagosnak nevezett, részleges érvénytelenséget állító kérelmekre vonatkozóan is, de ezek egy része tekintetében arra nézve sem derül ki semmi a közbenső ítéletből, hogy az elsőfokú bíróság megállapította-e a részleges érvénytelenséget vagy sem, másik részük tekintetében nem található arra vonatkozó jogi okfejtés, hogy a részleges érvénytelenség miatt eredményezi a közbenső ítélet rendelkező részében írt teljes érvénytelenséget. Ezért helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor az elsőfokú közbenső ítéletet részközbenső ítéletnek tekintette, amely nem tartalmaz rendelkezést (megállapítást) a másodlagosnak nevezett keresetre vonatkozóan, és helyesen mellőzte maga is az ebben való érdemi döntést erre vonatkozó elsőfokú (közbenső) ítélet hiányában. Következésképpen a Kúria sem bírálhatott el mást, kizárólag azt a kérdést, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás adott esetben a szerződés érvénytelenségét eredményezte-e.

[32] Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben állították, hogy a fogyasztói szerződés tisztességtelen kikötésére nézve a fogyasztót megtámadási jog illette meg, amelyet 1 éven belül gyakorolhatott és mivel a felperesek ezzel nem éltek, ezért a perbeli igény érvényesítése határidőn túli, így jogalap nélküli. A Kúria e vonatkozásban teljes egészében osztotta a másodfokú bíróság álláspontját, jogi indokait. A másodfokú bíróság helyesen hivatkozott a 3/2011. számú PK vélemény 2. pontjában foglaltakra, amely szerint a 2006. március 1-je előtt, de 2004. május 1-je után megkötött fogyasztói szerződésekben alkalmazott, egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének is a semmisség a jogkövetkezménye. Az ehhez fűzött indokolás alapján a nemzeti bíróságoknak „irányelvkonform” módon kell értelmezniük a nemzeti jogszabályokat, így nemcsak a 2006. március 1-jétől, hanem már a 2004. május 1-je és 2006. február 28. között kötött fogyasztói szerződésekben is a semmisség a jogkövetkezménye az egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltétel tisztességtelenségének.

[33] Az árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmi megfelelőségének előkérdését képezte az adott ügyben figyelembe vehető okiratok köre. A felperesek álláspontja szerint ebből a szempontból kizárólag a kölcsönkérelem és a szerződésbe foglalt tájékoztatás volt figyelembe vehető, míg az ügyféltájékoztató – amelynek megismerését tagadták – nem. Az, hogy az ügyféltájékoztató, amely a devizahitelek kockázatait részletesebben ismertette, a felperesek részére ténylegesen átadásra került-e, az alperesek állításával szemben az eljáró bíróságok szerint a perben nem volt egyértelműen bizonyítható. A Kúria hangsúlyozza, hogy a tényállás tisztázása, a bizonyítékok mérlegelése és értékelése a jogerős ítéletet (részközbenső ítéletet) hozó bíróság feladatkörébe tartozik. A felülvizsgálati eljárásban mint rendkívüli jogorvoslati eljárásban általában nincs helye a bizonyítékok felülmérlegelésének (Kúria,

Gfv.VII.30.094/2020/8., Pfv.III.20.804/2020/10. – BH2012.179.) A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a tényállást csak akkor módosíthatja vagy egészítheti ki, ha az iratellenes megállapításokat tartalmaz, vagy önmagával logikai ellentmondásban áll, illetve a bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte (Kúria Pfv.VI.20.563/2020/4.). Okszerűtlen következtetésnek csak az minősíthető, amikor a bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (Gfv.VII.30.323/2013/5., BH2013.119.; BH2006.403). Jelen esetben ilyen kivételes felülmérlegelésre okot adó körülményt a Kúria nem észlelt, azonban ebben a perben ennek azért nincsen jelentősége, mert ahogy arra az alperesek helyesen hivatkoztak, a szerződésben található árfolyamkockázati tájékoztatás önmagában is eleget tesz a magyar és az uniós jogi normáknak.

[34] Ahogyan a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én hozott Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában (a továbbiakban: JPE határozat) is megerősítette, a 2/2014. PJE határozat óta meghozott EUB határozatokra, az azokban kifejtett szempontokra tekintettel a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen) azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (JPE határozat elvi tartalom, 34. pont).

[35] Jelen esetben csak azt lehetett vizsgálni, hogy a szerződésben rögzített árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelt-e a fenti szempontrendszernek. Ahogy azt a Kúria már korábbi, az alperesek által hivatkozott határozatában (Gfv.VI.30.081/2022/9.) kifejtette: a perbeli szerződés III.16. pontja a jogegységi hatályú JPE határozat szerinti, az EUB joggyakorlatából következő követelményeknek önmagában – külön kockázatfeltáró nyilatkozat nélkül is – megfelel, mivel az kifejezetten tartalmazza, hogy a törlesztőrészletek forintban számított összege akár jelentős mértékben megnövekedhet az árfolyamváltozás hatására. A szerződésbe foglalt tájékoztatásból kitűnik, hogy a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, és figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit a bank nem vállal át. Ezen tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit, és a személyi, vagyoni viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását. (rég. Ptk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés; 2/2014. PJE, Irányelv 4. cikk (2) bekezdése, az azt értelmező EUB C-186/16. számú ítélet, EUB C-51/17. számú ítélet). Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a szerződésbe rögzített árfolyamkockázati tájékoztatás a 2/2014. PJE határozatnak a JPE határozattal kiegészített, pontosított és konkretizált szempontrendszerének is megfelel, a joggyakorlat a jogegységi hatályú JPE határozatot követően is fenntartható. Helyesen hivatkoztak tehát az alperesek felülvizsgálati kérelmükben a Kúriára nézve kötelező erejű ítélezésgyakorlatra.

[36] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakkal ellentétben az EUB nem különbözteti meg önálló vizsgálódási szempontként az „arányos árfolyamkockázat”

kategóriáját a „jelentős árfolyamkockázat” terminustól differenciáltan, hanem az Irányelv 5. cikkéből levezetett átláthatóság követelményét értelmezte úgy, hogy ha a tőketartozás összege a fizetés pénznemében jelentősen nagyobb, mint az eredetileg felvett kölcsön összege, úgy ez a kapott szolgáltatásokhoz és kölcsön összegéhez képest aránytalan kockázatot ró a fogyasztóra, mivel e feltételek alkalmazásának következtében a fogyasztónak kell viselnie a határidős devizaárfolyamok változásának jelentős költségét, az így értelmezett kockázat jelentős egyenlőtlenséget idézhet elő a fogyasztó kárára (Kúria, Gfv.30.512/2022/6.). Mindez azt jelenti, hogy az EUB több határozatában is megerősítette, hogy az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését milyen módon kell értelmezni, nincsen tehát szó az „aránytalan” és a „jelentős” szavak e vonatkozásban történő differenciált értelmezéséről.

[37] A fentiek alapján a perbeli szerződés árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezése megfelel a világosság és érthetőség követelményére vonatkozó jogszabályi előírásoknak, ezért nem minősül a régi Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelennek, így a Kúria a jogerős részközberső ítéletet hatályon kívül helyezte, és e vonatkozásban a keresetet elutasította.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[38] Régi Ptk. 209. § (1) bekezdés

[39] Kúria Gfv.VI.30.081/2022/9.

A döntés elvi tartalma

[40] A jogszabályi követelményeknek önmagában – külön kockázatfeltáró nyilatkozat nélkül is – megfelelhet a szerződésbe foglalt, árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha mindazt tartalmazza, amelyből az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

Záró rész

[41] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére, amely az általuk lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből és az ügyvédi munkadíjból tevődik össze. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdésére figyelemmel az alperesek jogi képviselője által ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan állapította meg meg áfával növelten.

[42] A Kúria a döntését a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta meg.

[43] A részítélet elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja zárja ki.
Budapest, 2023. október 11.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró Dr. Madarász Anna s.k. bíró Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő